

FAKTA – Innkjøp

Regler om arbeidstid etter arbeidsmiljøloven

Formål

Dette faktaarket gir informasjon om de mest sentrale reglene for arbeidstid etter arbeidsmiljøloven («AML») som gjelder for Veidekkes underentreprenører (UE). Formålet med faktaarket er å bidra til økt kunnskap og bevisstgjøring hos både Veidekke og UE om arbeidstidsreglene, for på den måten å sikre at reglene overholdes. Det er viktig at gjeldende arbeidstidsregler samt UEs planlagte arbeidstidsordning avklares før kontraktsinngåelsen. Videre må Veidekke påse at UE overholder arbeidstidsreglene under gjennomføringen av kontraktsarbeidet. Vi viser til Veidekkes rutiner for serisitettskontroll.

Særlig om tariffavtaler

Vi presiserer at dette faktaarket kun omhandler reglene om arbeidstid etter arbeidsmiljøloven. Det er adgang til å inngå tariffavtale om andre arbeidstidsordninger enn det som følger av loven. Det må derfor alltid avklares om UE er bundet av tariffavtale som avviker fra lovens ordning. Har UE inngått en lovlig tariffavtale, skal denne overholdes.

I prosjekter for offentlige byggherrer skal UE overholde følgende krav selv om UE ikke er bundet av tariffavtale:

- På områder dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale skal lønns- og arbeidsvilkår være i samsvar med gjeldende forskrifter.
- På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal lønns- og arbeidsvilkår være i henhold til gjeldende landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje

De mest sentrale tariffavtalene er Fellesoverenskomsten for Byggfag («FOB») (delvis allmenngjort) og Overenskomst for Private Anlegg («OPA») (ikke allmenngjort).

Særlig om krav fra byggherren

Byggherrens krav til arbeidstid i prosjektet skal alltid overholdes. Byggherrens krav til arbeidstid gjelder også for UE, og må derfor alltid avklares med UE.

Viktige avklaringer i kontraktsforhandlinger

Følgende forhold skal avklares med UE i kontraktsforhandlingene (punktene er inntatt i Veidekkes mal for referat fra avklaringsmøte):

- Er bedriften bundet av tariffavtale (denne legges fram for Veidekke)
- Hvilken arbeidstid/ arbeidstidsordning skal UE benytte på prosjektet?
- Hva er fordelingen mellom arbeidstid og arbeidsfri?
- Er det laget skriftlige avtaler i forhold til hvordan UE ønsker å arbeide?
- Er planlagt arbeidstid/arbeidstidsordning i samsvar med tariffavtale/arbeidsmiljøloven?

Reglene om arbeidstid i arbeidsmiljøloven Alminnelig arbeidstid - AML§ 10-4

Den alminnelige arbeidstiden må ikke overstige 9 timer i løpet av 24 timer og 40 timer i løpet av 7 dager, hvis bedriften ikke er tariffbundet. For bedrifter som er tariffbundet, må gjeldende tariff følges.

Hvis det arbeides skift, turnus, helg og helligdager eller arbeid under jord i gruver, tunneldrift, så er ukentlig arbeidstid kortere. Se AML§ 10-4, ledd 4,5 og 6

Gjennomsnittsberegning av alminnelig arbeidstid - AML§ 10-5

Dersom det er ønskelig med større fleksibilitet i arbeidstiden enn det som følger av hovedregelen i AML § 10-4, kan det inngås avtale om gjennomsnittsberegning av alminnelig arbeidstid. Gjennomsnittsberegning åpner for en fordeling av arbeidstiden som gjør at man kan jobbe mer enn grensen for alminnelig arbeidstid i visse perioder, mot tilsvarende mindre i andre perioder. Ordningen gjør det mulig å benytte avspasering uten at det samtidig må betales overtidstillegg. I gjennomsnitt skal ikke arbeidstiden overstige lovens grenser.

Dersom UE ønsker å benytte seg av adgangen til å gjennomsnittsberegne den alminnelige arbeidstiden, må det inngås skriftlig avtale.

Midlertidig ansatte som er ansatt grunnet midlertidig ekstra behov kan inngå i en modell for gjennomsnittsberegning av arbeidstiden (AML § 14-9 bokstav a).

Loven gir adgang til tre alternativer for gjennomsnittsberegning:

Alternativ 1: Avtale med mellom arbeidsgiver og arbeidstaker

For en periode på inntil ett år, kan arbeidstiden fordeles slik at man kan jobbe:

- 10 timer i løpet av 24 timer
- 48 timer i løpet av sju dager

Grensen på 48 timer kan gjennomsnittsberegnes over en periode på 8 uker, men likevel slik at alminnelig ukentlig arbeidstid ikke overstiger 50 timer.

Gjennomsnittet i avtalt periode for beregning må ikke overstige lovens grenser for alminnelig arbeidstid (AML § 10-4)

Alternativ 2: Avtale mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte i virksomhet som er bundet av tariffavtale

For en periode på inntil ett år, kan arbeidstiden fordeles slik at man kan jobbe:

- 12,5 timer i løpet av 24 timer
- 48 timer i løpet av sju dager

Grensen på 48 timer kan gjennomsnittsberegnes over en periode på åtte uker, men likevel slik at alminnelig ukentlig arbeidstid ikke overstiger 54 timer.

Ved inngåelse av avtale utover 10 timer daglig arbeidstid skal det særlig legges vekt på hensynet til arbeidstakernes helse og velferd.

Gjennomsnittet i avtalt periode for gjennomsnittsberegning må ikke overstige lovens grenser for alminnelig arbeidstid.

Alternativ 3: Søknad til Arbeidstilsynet

Det kan sendes søknad til Arbeidstilsynet om tillatelse til gjennomsnittsberegning utover grensene i alternativ 1 og 2. Arbeidstilsynet gir bare samtykke hvis de finner arbeidstidsordningen helse- og velferdsmessig forsvarlig.

Midlertidig ansatte som er ansatt grunnet midlertidig ekstra behov kan inngå i en modell for gjennomsnittsberegning av arbeidstiden, AML § 14-9 bokstav a.

Overtid – AML § 10-6

Overtid er timer utover alminnelig arbeidstid.

Den totale arbeidstiden må ikke overstige 13 timer i løpet av 24 timer. Gjør den det, så må det foreligge skriftlig avtale med tillitsvalgte i virksomhet som er bundet av tariffavtale, eller med Arbeidstilsynet.

Hvis det ikke er laget noe skriftlig avtale med tillitsvalgte i virksomhet som er bundet av tariffavtale eller med Arbeidstilsynet, gjelder følgende:

- 10 timer overtid i løpet av sju dager, 25 timer i løpet av fire uker og 200 timer innenfor en periode på 52 uker. (AML § 10-6 (4))

Arbeidsgiver og tillitsvalgte i virksomhet som er bundet av tariffavtale, kan skriftlig avtale følgende:

- 20 timer overtid i løpet av sju dager, 50 timer i løpet av fire uker og 300 timer innenfor en periode på 52 uker. (AML § 10-6 (5)).
- Selv om det foreligger slik avtale kan overtidsarbeid utover rammen i AML 10-6 (4), som angitt ovenfor, bare pålegges arbeidstakere som i det enkelte tilfellet har sagt seg villig til det

Skal det arbeides mer overtid enn AML § 10-6 (4) og (5), må det godkjennes av Arbeidstilsynet.

Skal overtidstimer helt eller delvis tas ut i fri, må det foreligge en skriftlig avtale mellom arbeidsgiver og arbeidstaker på at timene avspaseres. (AML § 10-6 (12))

Overtidstillegget på minimum 40% må uansett betales ut, også hvis det avspaseres av overtid.

Daglig og ukentlig arbeidsfri – AML § 10-8

Arbeidstaker skal ha minst 11 timer sammenhengende arbeidsfri i løpet av 24 timer. (AML § 10-8 (1))

Arbeidstaker skal ha 35 timer sammenhengende arbeidsfri i løpet av sju dager. (AML § 10-8 (2))

Ingen skal bryte Arbeidsmiljøloven!

Se også:

- Faktaark – Risikovurdering av UE
- Faktaark – Samarbeidsavtale mellom Veidekke og Skatteetaten
- Faktaark – Kvalitetssikring av UE
- Faktaark – Innleie av arbeidskraft
- Faktaark – Selvstendig oppdragstaker eller arbeidstaker

